

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Superiùs dicta trahi non possunt ad bella publica à Regibus indicta. Belli gerendi potestas eos eximit à censuris latis in deprædatores. Quia ad summum dubia res est an bellum sit injustum; ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

& Imperij Lib. IV. Cap. XIV. 247

vocamus *gage*. Nullum ad eam rem probandam testimonium afferri potest illustrius quam hic locus ex epistola Fulberti Episcopi Carnotensis, qui eadem cum Glabro ætate vivebat: cuius hæc sunt verba in tomo secundo Spicilegij Dacheriani pag. 829. *Sed neque licitum est de Ecclesia tutela vasa sacra abstrahere & aliquorum manibus loco vadium tradere.* Infra pag. 831. *Sed incongruum est ut in vadium ponatur.* In veteri Chartulario Ecclesiæ Cadurcensis extant acta quædam confecta Urbani II. pontificatu, ex quibus constat vocem illam tum in eadem significatione usurpatam fuisse. Nam Gerardus Episcopus Cadurcensis narrans quomodo Ecclesiæ de Monte dominico pervenit in manus laicorum, ita loquitur: *Cujus Ecclesiæ possessio præterito tempore in Cadurcensis Ecclesiæ dominio distinctimè habita, moderno vero, nescio cuiusmodi occasione, à Bernardo Episcopo ac quibusdam seculariter viventium Clericorum aliena potestate presumptione pro vadium supposita, & sic in laicarum manus deducta personarum.* Colinas Decanus Pragensis in libro tertio Chronicæ Bohemorum pag. 57. *Item ejusdem Ecclesiæ v. pallia cum limbis Ratibona ad Judeos sunt posita in vadium pro quingentis marcis argenti.* Ordericus Vitalis lib. I. cap. 474. *Ansheilii reatum suum palam confessus, vadium Abbati Theoderico dedit.* Ludovicus VII. Francorum Rex in literis de concordia inita anno MCLIII. inter Godefridum Episcopum Lingonensem & Odonem Ducem Burgundiæ, quæ extant in Chartulario Ecclesiæ Lingonensis. Illic ergo Episcopus hæc inter cetera ait adversus Ducem. *Quæro etiam villam Brassi, & aliam quæ dicitur sanctus Johannes, quas in vadium tenet sine assensu nostro, cum sint de nostro feodo.* Casarius Heisterbachensis lib. XI. cap. XI. *Erat autem in proximo manens Miles quidam dives & honestus, ministerialis tamen. Huic juvenis jamdictus alodia sive feuda sua partim vendebat, partim in vadium exponeret.* Vide illustrissimum Archiepiscopum in historia Beneventani lib. V. cap. XIV. §. VI. & cap. XXXI. §. VII.

III. Decretæ autem fuerunt induciæ istiusmodi, non solum ab Episcopis, sed etiam à proceribus cujusque dioceseos, ut disertè docent Glaber & Ivo; ut patet ex treugæ istius constitutione quæ lata est in Angliâ & Normannia ex consensu Episcoporum & Baronum à Guillelmo I. Rege anno M LXXX. apud Ordericum Vitalem, & à Raimundo Berengario Comite in Barcinonensi Comitatu anno millesimo sexagesimo. Recepta sunt & amplificata isthæc decreta à Concilio Claromontano sub Urbano II. anno M XCV. à Romano sub Paschali II. anno M CII. à Lateranensi sub Innocentio II. anno M CXXXIX. & ab altero Lateranensi sub Alexandro III. anno millesimo centesimo octuagesimo. Hoc solum discrimen interest inter primam induciarum institutionem & confirmationem, quod à Conciliis festi dies quamplurimi quatuor illis singularum hebdomadarum diebus adjecti fuerint, & à Concilio Lateranensi sub Innocentio II. incendiorum devastatio prohi-

bita. Observandum verò *Pacem & Treugam* dici hanc à bellis privatis feriacionem, quod ratione Clericorum omnium, peregrinorum, mercatorum, agricolarum cum bobus aratoriis, dominarum cum sociis suis inermibus, mulierum omnium, rerum ad Clericos monachosque pertinentium, & molendinorum, pax ista omni tempore indulta est, ratione ceterorum, treuga tantum, id est, induciæ aliquot dierum. Sanè fatendum est excommunicatione multatos fuisse pacis vel treugæ violatores, & ad resarciendum damnum læso coactos. Sed Episcopi & Comitis hæc erat cognitio, ceterorumque Baronum: qui tamen si cessarent à persequendo armis raptore, excommunicationibus & interdictis ad officium quo se obstrinxerant adigebantur, ut vice versa eis qui contra pacis perturbatores decertarent, duorum annorum penitentia indulgebatur, aut plurius, ad arbitrium Episcopi, pro modo laboris. Si raptores istos pacisque violatores, ab utraque potestate proscriptos, occidi contingeret à quoquam privato, *Ælo justitiæ*, non homicidij penâ canonicâ & ordinariâ, sed leviori & remissiori satisfactione culpam illam diluendam docet Urbanus II. qui de hoc solo genere excommunicatorum intelligendus est, non autem de omnibus excommunicatis, ut quidam sibi malè feriat perluaerunt. Cujus interpretationis eò lubentius hic memini, quod eâ levari posse mihi videatur invidia quæ ob textum hunc malè intellectum creari solet adversus Summos Pontifices.

IV. Sed hæc omnia trahinon possunt ad bella publica, quæ à Regibus, ut res suas repetant, aut reipublicæ injuriam illatam ulciscantur, indici solent. Etenim belli gerendi potestas, quæ à Deo Regibus collata est in Veteri instrumento, & in Principes Romanos disertis verbis lege regia translata, Reges liberos præstat ab excommunicatione quæ in deprædatores & alienorum bonorum invasores à canonibus irrogatur. Quia excommunicationi locus non est, etiam in privatis personis, nisi cum de crimine manifesto & aperto agitur, non autem cum dubitatur de crimine, ut docuit olim Hincmarus ex Augustino. Porro sola belli à Principe indicti ratio id saltem obtinere debet, ut justitiâ niti præsumatur, præcipuè cum regia dignitas in munere regio exercendo nullius judicio sit obnoxia, sed soli divino numini se submittat. Quare in ipsa pacis & treugæ promulgatione jura Principum conceptis verbis excipiuntur, ut patet ex indictione pacis & treugæ à Guillelmo Archiepiscopo Auscitano, Legato sedis

Apud Gratianum
c. Excommunicatus
c. 23. q. 5.

Guilelmi Archiep
Auscit. constitutio
cuius est hæc titulus.

Chob. l. 4. c. 1.
Ivo epist. 90.
Tunc isti non
est communis leg
finitio, pro qua
mori non debent
tate homines, ex
placito & jallo
civitate & pa
ria, Episcoporum
Episcoporum est
admirare se
ma.
Ordericus l. 1.
Hic, Norm.
Vicia Regin.

Baron. lib. 5. c. 14. Sed latius est hoc loco tractare. Nam consuetudo illa condita non fuit au. 1103. sed circa an. 1140. post Concilium Lateranense Innocentij 11.

Ivo ep. 266.

apostolicæ, post Concilium Romanum anno MCII. publicata: *Principibus autem & dominis terrarum jura sua & consuetudines non contradicimus in terris suis.* Deinde pacis illius infractæ cognitio Episcopis commissa erat, de Comitum & dicecesanorum consensu; quæ ex pactis conventis legem accipere debet, ut scripsit Ivo Cononi Legato; imò & Comitibus Baronibusque diceceseos pars illius cognitionis competeat. Quæ omnia cum bellis publicis comparata discrimen apertum inter utraque constituunt; & jus indicendarum Regibus induciarum, quod ex hac comparatione peteretur, à Romanis Pontificibus abdicant. Bella ista privata à Ludovico immortalis memoriæ Principe verita quidem; sed rediviva Philippus IV. constantissimus Princeps constitutione sua Tolosæ edita in perpetuum secuit anno millesimo trecentesimo tertio.

Ivo ep. 171.

V. Ceterum quantam sibi potestatem in violatæ pacis negotio Reges Galliarum assererent, colligi potest ex Ivone: qui consultus à Daimberto Senonensi Archiepiscopo, an jubente Rege communionem restitueret cuidam *raptori & sacrarum dierum violatori*, id est, infractæ legis publicæ reo, quæ diebus solennibus præcipue servanda erat, ut dixi, respondet rectè quidem excommunicatum videri, attamen ne Regis animus lædatur, dispensatione utendum esse; maxime quia rerum temporalium dispensationes Regibus attributæ sunt, quare si potestate sibi concessa abutantur, monendos quidem esse, sed non exasperandos, divinæque judicio relinquendos. Vnde concludit restituendam reo communionem ecclesiasticam, laudato famoso illo loco è Capitularibus petito: *Si quos culpatorum regia potestas aut in gratiam benignitatis receperit, aut mensæ suæ participes effecerit, hoc & Sacerdotum & populorum conventus suscipere ecclesiastica communione debet; ut quod principalis pietas recipit, nec à Sacerdotibus Dei extraneum habeatur.*

Cauc. Tol. 17. c. 71. anno 633.

VI. Quæri solet quæ sit hujus loci ab Ivone laudati sententia; an in universum omnibus excommunicatis sit reddenda communio, quos Rex gratiæ suæ participes fecerit; an verò hæc indulgentia certâ quadam specie contineatur. Sanè canon 111. Toletani Concilij xii. (cujus verba transscripta sunt in Capitularium libros, & è Capitularibus ab Ivone variis in locis prolata) hanc sententiam reddunt, eos qui regni pacem læserint, statimque patriæ gentis Gothorum turbaverint, aut infenso animo in Regem fuerint, eaque de causâ anathemate ab Episcopis proscripti, (quemadmodum decretum est Concilij Toletani i v. canone

lxxiv.) si postea Regis indulgentiam promeruerint, (cujus arbitrio horum criminum venia reservata erat canone viii. Concilij Toletani v.) eos, inquam, ab Episcopis excommunicatione illa publica solvi debere, & communione ecclesiastica donari. Hæc sunt verba Concilij Toletani xii. *Et ideo quia remissio talium, qui contra Regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorum in potestate solum regia ponitur, cui & peccasse noscuntur, adeo nulla se deinceps à talibus abstinebit Sacerdotum communio; sed quos regia potestas &c.* Quare dubitandum non erat quin ex hoc Concilij Toletani decreto liberum esset Regi Francorum pacis publicæ infractoribus veniam criminis, quod statum Reipublicæ lædebat, indulgere; quam se qui debebant Episcopi in solvenda pena ecclesiastica. Quod ita intelligendum est, ut poenitentia publicæ & penæ canonicæ indulgentia tribueretur, non autem peccatum quoad Deum dimitteretur, nisi reus aliunde in gratiam cum Deo rediret, ut docet Ivo. Hæc indulgentia usus erat Ivo ipse erga Gervasium violatæ pacis reum, quem communioni ecclesiasticæ reddidit in *Curia Paschali*, id est, in conventu regni ad diem Paschæ à Rege Philippo I. indicto. Quod se fecisse pro regia honorificentia, fretum auctoritate legis superscriptæ, testatur.

VII. Simile aliquid occurrit in Gallia, ante Concilij Toletani tempora. Prætextatus enim Rothomagensis Episcopus à Chilperico Rege delatus inter reos læsæ majestatis apud Synodum Parisiensem anno quingentesimo septuagesimo septimo, cum crimen per calumniam sibi imputatum, spe veniæ proposita, confessus esset, excidit quidem à communione, licet sacerdotio dejectus non fuerit, Bertchramno his verbis eum alloquente: *Quia Regis gratiam non habes, ideoque nec nostra caritate uti poteris, priusquam Regis indulgentiam merearis.* Post aliquot annos à Rege Guntchramno susceptus, & convivio ejus adscitus, ad urbem suam regressus est, nullo synodi judicio habito, quia ei tantum poenitentia erat præscripta; ut Ragnemodus Parisiensis urbis Episcopus suggessit Regi, teste Gregorio Turonico. Quæ poenitentia soluta est solâ veniâ Regis. Itaque ex usu antiquo Gallorum, & ex verbis Concilij Toletani & Ivonis, ad speciem quæ proposita erat de crimine læsæ & violatæ Reipublicæ restringitur necessitas illa dandæ veniæ episcopalis, post Regis indulgentiam. Quod tamen intra hos fines coerceri non debere videtur ex sententia Capitularium; quæ indefinîtè de *Culpatis*, id est, de reis omnibus, Concilij verba accipiunt, dempta præfatione

Concil. Tol. c. 11. can. 11. Si quis contra Regem, gentem, vel patriam agere, per definitiones canonum antiquorum in potestate solum regia ponitur, cui & peccasse noscuntur, adeo nulla se deinceps à talibus abstinebit Sacerdotum communio; sed quos regia potestas &c.

Ivo ep. 171.

Ivo ep. 171.

Cauc. Tol. 17. c. 71.

Cauc. Tol. 17. c. 71.